

Colecția BIBLIOTECA POLIROM este coordonată
de Bogdan-Alexandru Stănescu.

Francisco Goldman, *Say Her Name*

Copyright © 2011 by Francisco Goldman
All rights reserved.

© 2012 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsește penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Foto copertă: © Luna Vandoorne/Shutterstock.com

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

GOLDMAN, FRANCISCO

Rostește-i numele / Francisco Goldman; trad. din lb. engl. de Mihaela
Negrilă. – Iași: Polirom, 2012

ISBN: 978-973-46-2590-1

I. Negrilă, Mihaela (trad.)

821.111(73)-31=135.1

Printed in ROMANIA

Francisco Goldman

Rostește-i
numele

Traducere din limba engleză și note
de Mihaela Negrilă

POLIROM
2012

Dimineața, când eram în baie, ea s-a aplecat din pat și mi-a scos portofelul din pantalonii de pe podea. Când m-am întors în dormitor, ținea în mână permisul meu de conducere. A ridicat privirea și a exclamat: Patruzeci și șapte de ani!

Mda, am spus eu, stânjenit.

Am crezut că ești cu cel puțin zece ani mai tânăr, a zis ea. Bănuiam că ai treizeci și șase de ani.

Presupun că ar trebui să zic mulțumesc, am spus eu. Nu, patruzeci și șapte.

Nu mă întrebasese ce vârstă am. Totuși, am fost surprins că nu știa. Credeam că Borgini, măcar, îi va fi spus ceva despre asta. În ziua aceea, o sâmbătă, Aura trebuia să meargă mai târziu la o nuntă. A spus că o să se întoarcă devreme; avea foarte multe de făcut ca să fie gata să ia avionul spre New York în dimineața următoare. Urma să stea la mama ei. I-am telefonat acolo în seara aceea și a răspuns Juanita. Aceea era prima oară când noi doi vorbeam, dar deja îmi știa numele. Frank, mi-a spus ea. Hola Frahhhhnk, pronunția aceea mexicană care, venind de la Aura, suna ca un măcănit fericit de rață. Juanita mi-a vorbit la telefon pe un ton atât de prietenos în ziua aceea, încât m-am gândit că Aura trebuie să-i fi povestit mamei ei despre mine și cu siguranță îi spusese ceva drăguț. Aura nu se întorsese încă de la nuntă, dar luase cu ea telefonul mobil al mamei ei, bănuiesc că și-l pierduse ori și-l pusese cine știe pe unde pe-al ei. Juanita mi-a dat numărul și, când am telefonat, mi-a intrat mesageria vocală a Juanitei. Aura m-a sunat înapoi mai târziu în seara aceea. Vorbea dintr-o gălăgie de fundal, formată din muzică și voci. A spus că s-a distrat de minune cu mine și și-a cerut scuze că m-a silit să ascult povestirea ei despre aeroport, iar eu i-am zis că mi-a plăcut foarte mult să o ascult, precum și despre pantofii care veneau la tine când îi chemai. I-am spus că o să o sun de îndată ce voi ajunge la New York, peste zece zile. Când am lăsat telefonul jos, m-am gândit: Peste zece zile, viața ei se va fi schimbat total.

De șase ani, închiriam un apartament ieftin în Ciudad de México pe care de obicei îl subînchiriam de câte ori mă întorceam în Brooklyn. În anii '80, când lucrasem ca jurnalist independent în America Centrală, cecurile mele cu salariul erau virate de la New York la bănci din Ciudad de México

și atunci trebuia să merg până acolo, să le iau și să le transform în numerar. Prima oară a fost în 1984, când Aura avea șapte ani, atunci când metropola m-a frapat, în comparație cu Managua, Tegucigalpa sau Ciudad de Guatemala, ca fiind strălucitoare și inepuizabilă, ticsită de oportunități și surprize. Nu eram în DF nici măcar de douăzeci și patru de ore, când am cunoscut în muzeul Rufino Tamayo o punkistă fășneată, în pantaloni mulați de pogo¹ și teniși roz fosforescent, o studentă de nouăsprezece ani la Bellas Artes² care avea un chip delicat, de prințesă mayașă, și care s-a giugiulit cu mine pe treptele muzeului. Însă nu am revăzut-o niciodată; a doua zi, ea pleca spre Yucatán, de unde era familia ei, pentru Crăciun. Mi s-a oprit pașaportul, ca garanție, la recepția hotelului ieftin din centru la care stăteam, până când s-au deschis din nou băncile după lunga vacanță de sărbători și am putut să-mi ridic banii și să plătesc. Într-o după-amiază, în cafeneaua hotelului, două curve – mai în vârstă decât mine, probabil trecute bine de treizeci de ani – m-au întrebat dacă doresc companie și apoi au venit sus în camera mea micuță, două femei minunat de coapte, după cum s-a dovedit, în desuuri ca în reclamele din revista *Life* din copilăria mea, una cu o fâșie subțire de păr pubian negru, ca o vâlvătaie de flacără care-i lungea abdomenul moale și lat până la buric, iar cealaltă cu părul mai deschis la culoare, musculoasă și cu sâni mici. Este singura dată când am făcut-o cu două femei deodată, pe patul de o singură persoană cu saltea șubredă, pe arcuri. Ele aplaudau energic fiecare orgasm, ale lor și ale mele, iar când s-a terminat am plătit cu aparatul meu de radio cu unde scurte, fiindcă nu aveam bani în numerar, iar femeiea cu părul negru mi-a zis că am putea să o facem din nou a doua zi, dacă făceam rost de altceva ce voiam să dau la schimb pentru sex și am avut intuiția, nimic mai mult de-atât, că erau două soții casnice și amante bisexuale care făceau asta în principal ca să se distreze. După aceea, am mers din nou la Ciudad de México după mai bine de un an, cam la șase luni după cutremur. Hotelul dispăruse, dar o parte din zidul vechi de cărămidă din spate era încă în picioare, iar de pe

1. Sport care presupune sărituri pe asfalt cu ajutorul unui dispozitiv pneumatic care seamănă cu un băț.
2. Arte Plactice (în sp., în orig.).

trotuarul de vizavi se putea vedea cum se prăbușiseră etajele, formând un sendviș din beton cu mai multe straturi, cu moloz care dădea pe de lături. Metropola era plină de astfel de ruine, mai răspândite în unele zone decât în altele; sudul, unde locuia Aura, nu era construit pe solul moale al străvechiului fund de lac, cum era în centru, și a fost zona cea mai puțin afectată. (Chiar în clipa asta, am vrut să strig: „Aura, ia mai spune-mi o dată, ce îți aduci aminte despre când a lovit cutremurul?“. Mi-a povestit despre asta o dată sau de două ori, dar acum nu pot să-mi amintesc exact ce, s-a pierdut.) Urmărisem știrile despre cutremur și cunoșteam mulți jurnaliști care fuseseră trimiși din America Centrală să relateze despre el, iar unii se întorseseră complet tulburați. Faptul că nu aveau nici o poveste politică fățișă pe care să o poată impune cu privire la cele mai rele lucruri pe care le văzuseră acolo, cel puțin nu una care să aibă de-a face cu geopolitica și războiul, părea să facă totul și mai devastator. Aveam un prieten, Saqui, care făcuse reportaje de la fața locului despre războaie mai mult decât oricine de vârsta mea pe care cunoșteam: Afganistan, Africa și Orientul Mijlociu, precum și America Centrală. Saqui mi-a povestit despre cum a ieșit din hotelul lui de pe Avenida Reforma în noaptea în care a ajuns în Ciudad de México, la două zile după cutremur, când aerul era dens din cauza smogului, cimentului pulverizat și a fumului usturător, și cum, pe când traversa bulevardul, a zărit, pe una dintre benzile închise traficului, un copil mort întins pe caldarâm, o fetiță în helancă, blugi și teniși, care arăta de parcă s-ar fi rostogolit prin făină. Doi mexicani stăteau lângă ea, în picioare, și prietenul meu mi-a spus că s-au uitat spre el cu ochi atât de îndurerăți, dar amenințatori, ca și cum l-ar fi avertizat să nu se apropie mai mult, încât s-a abătut din drum și a șters-o de parcă bărbații ăia ar fi avut armele îndreptate spre el, fără ca măcar să îndrăznească să se uite înapoi până când nu a traversat pe cealaltă parte a trotuarului, când s-a întors și i-a văzut pe cei doi stând încă acolo în picioare lângă micuțul cadavru, de parcă ar fi așteptat autobuzul, și s-a gândit că ăsta era cel mai trist, mai groaznic lucru pe care l-a văzut vreodată. Și mamele care plângeau lângă școlile care se prăbușiseră când lovise cutremurul, în mijlocul orelor de curs. Șaisprezece școli dărâmate, mii de copii morți – școli care ar fi trebuit să fie rezistente la cutremur,

dar care nu erau, rezultat direct al afacerilor corupte ale PRI cu antreprenorii din construcții – *există* o relatare politică, dacă asta oferea vreo consolare. Și voluntarii din întreaga lume care s-au alăturat miilor de mexicani în căutarea supraviețuitorilor printre dărâmături, și uralele obosite care se înălțau de câte ori găseau pe cineva încă în viață. Cu toate acestea, ceea ce l-a impresionat cel mai mult pe Saqui a fost modul în care metropola a revenit la viață atât de implacabil și de repede, bulevardele umplându-se de mașini în timp ce cârțile umane ale echipelor de salvare încă săpau, iar grupurile de mame încă așteptau și plângeau și duhoarea morții creștea în aer tot mai puternică din zi în zi.

Cel puțin o dată pe an, mă întorceam la Ciudad de México. Am căpătat o loialitate rapidă față de oraș și eram fermecat de misterele sale medievale, deoarece ceva din DF-ul post-cutremur aducea cu un oraș medieval celebrând sfârșitul ciumei prin carnavaluri și piese de teatru cu subiect religios. În 1993, eu și iubita mea chiar am locuit acolo un an, în Coyoacán, când trebuie să fi trecut prin piață pe lângă Aura, în vârstă de cincisprezece ani, care-și petrecea timpul cu alți adolescenți și hipioți murdari și neîngrijiți – se ducea acolo aproape în fiecare weekend –, sau să ne fi încrucișat cu ea când ne uitam la rafturile cu cărți din librăriile Parnaso și Gandhi, ori să fi trecut pe lângă ea când mergea pe bicicletă pe piatra cubică de pe Calle¹ Francisco Sosa. În 1995, când aceeași femeie s-a despărțit de mine, ea a continuat să locuiască în apartamentul nostru din Brooklyn, iar eu m-am mutat aici, în DF, simțindu-mă eliberat dintr-o relație eșuată și entuziasmat la culme să o iau de la început, alimentat de romantica fantezie că o voi găsi pe fata cu care mă sărutasem pe treptele de la Museo Tamayo cu un deceniu în urmă și că mă voi însura cu ea. Eram, categoric, genul acela de prost romantic și, deși eram foarte sigur că țineam minte numele ei, Selena Yanez, nu este adevărat că soarta ține întotdeauna cu proștii, așa că nu am găsit-o nici pe ea, și nici măcar pe cineva care să o cunoască.

În decursul următorilor câțiva ani, am ajuns să-mi petrec mai mult timp la Ciudad de México decât la New York, până când am obținut un post cu jumătate de normă la Wadley

1. Strada (în sp., în orig.).

College. Planul era să locuiesc în Brooklyn doar când predam, iar în restul anului să stau în Mexic. Apartamentul meu era situat pe Avenida¹ Amsterdam în Condesa, o locuință cu cinci camere, de o formă neregulată și aproape nemobilată, dintr-o clădire veche de aproape un secol și neglijată în toate modurile de către proprietarul ei. (Se află la închisoare acum; în urmă cu câțiva ani, a fost arestat pentru spălare de bani în beneficiul unei bande care se ocupa de răpiri.) La bucătărie era o scurgere de gaz permanentă; instalația electrică era antică, periculoasă; podelele spongioase din lemn erau vopsite într-un cafeniu ca de baie publică, lipicios și care se cojea; glasvandul avea cercevelele pline de termite, cu câteva bucăți de geam lipsă, care lăsau să intre ploaia și, uneori, păsări rătăcite. Singura mobilă pe care o țineam acolo era patul meu Dormimundo prost, două mese, câteva scaune și o comodă veche, cu sertare, pe care o găsisem acolo. În fața ferestrelor se înălțau copaci, iar în timpul după-amiezilor lungi și ploioase de vară credeam că era cel mai liniștit loc în care să scriu pe care-l găsisem vreodată. Când mă mutasem acolo, Condesa era încă un cartier rezidențial liniștit, cu locuințe pentru cei din clasa de mijloc, clădiri cu apartamente art deco, vile vechi din loc în loc, străzi mărginite de copaci, parcuri, piețe circulare cu fântâni arteziene și câteva brutării evreiești vechi și cafenele est-europene colbăite, care supraviețuiseră, rămășițe de pe vremea când imigranții și refugiații evrei populaseră cartierul, înainte să prospere și să-și mute familiile în Polanco și în suburbii. Însă Condesa se afla, de asemenea, la apogeul a ceea ce avea să fie o rapidă transformare în cel mai la modă cartier din oraș și, poate, din toată America Latină, declanșată, conform explicației uzuale, de revenirea descendenților născuți în Mexic ai acelorași evrei, care erau artiști, boemi, antreprenori și amatori de cocaină.

În acele prime luni în Mexic, în timp ce o căutam pe Selena Yanez, am avut un șir exuberant de aventuri și seducții, exact ceea ce credeam eu că aveam nevoie fiindcă fusesem în relații, una după alta, din facultate, succesive și, uneori, suprapunându-se. D., cu care mă mutasem la New York după facultate; Gus (ne-am căsătorit și am divorțat înainte să împlinesc douăzeci și șase de ani și acum ea era, probabil, cea mai apropiată

1. Bulevardul (în sp., în orig.).

prietenă a mea); J.; apoi M.; și, în sfârșit, S. Apoi, practic înainte să-mi dau seama, am picat într-un alt coșmar împreună-și-cel-mai-adeșea-despărțiți-din-nou, cea mai autodistructivă, obsesivă și turbată relație din viața mea. Ea era o femeie care-și puneă singură bețe în roate într-un mod care-ți frângea inima, o artistă talentată sortită, probabil, să nu-și realizeze niciodată potențialul, cu treisprezece ani mai tânără decât mine, care se autoexilase aspru din familia ei din înalta societate, singura din cele patru surori care nu a locuit acasă până la măritiș. Era, încă, un fenomen destul de nou la Ciudad de México ca tinerele cu o anumită creștere și educație să plece de acasă să trăiască pe cont propriu, locuind în apartamente mici, la fel ca suratele lor de la New York sau Paris. Abia dacă se înțelegea pe ea însăși. Acrită și plină de conflicte lăuntrice, avea, de asemenea, mania de a controla totul: prima oară când am dormit în apartamentul ei, m-a dat afară dimineața pentru că am agățat un prosop pe suportul care nu trebuia din baia ei. O *niña perversa*¹, așa cum îi plăcea să își zică, sufocantă și superbă, cu niște ochi negri imenși care priveau amenințător, dar cu toate astea atât de blândă și timidă sub tot acest înveliș. Nu cred că am întâlnit vreodată pe cineva care să tânjească atât de mult după dragoste, dar care nu se putea abține să nu o respingă cu dispreț; se pare că toată lumea e în stare să recunoască acest tip, deși se pare că eu nu am fost. N-ar fi trebuit să-mi dau seama ce va urma după acea primă partidă de sex din apartamentul meu, când mi-a declarat că vom face sex doar o săptămână și după aceea niciodată din nou? Timp de o săptămână, și-a făcut sânguincios apariția la mine la ușă în fiecare după-amiază; suna la sonerie și o priveam prin vizor cum își răsucea nervos un deget prin păr; iar după ce săptămâna aceea s-a încheiat, a dispărut. Aproape că am înnebunit, așteptând-o în fața apartamentului ei, zbierând la telefon, lăsându-i în plăcuța cu numele de lângă sonerie poezioare de amor pe fâșii de hârtie rulate asemenea răvașelor cu preziceri din prăjiturile chinezești. După vreo lună, a capitulat și am luat-o de la capăt. Am decăzut și m-am nenorocit serios cu Z., ăsta-i adevărul. Nu am avut un prieten care să încerce să mă convingă să scap de chinul acelei relații. Faptul că am irosit atât de

1. Fată perversă (în sp., în orig.).